

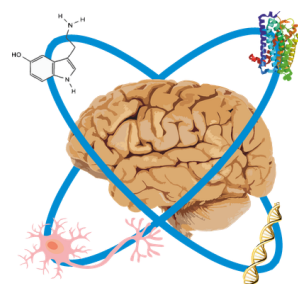

UNIWERSYTET
ŁÓDZKI

Studencka konferencja naukowa
„Jak powstaje w nas DOBRO?”

21 maja 2026, Łódź, Polska

**KSIĘGA
ABSTRAKTÓW**

© Copyright for this edition by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2026

Książka dostępna jako e-book

e-ISBN 978-83-8445-072-7

<https://doi.org/10.18778/8445-072-7>

Numer zamówienia: W.12127.26.0.I

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

ul. Jana Matejki 34a, 90-237 Łódź

www.wydawnictwo.uni.lodz.pl

Publikacja jest udostępniona na licencji
Creative Commons Uznanie autorstwa-
-Użycie niekomercyjne-Bez utworów
zależnych 4.0 (CC BY-NC-ND)

Spis treści

KOMITET ORGANIZACYJNY	4
PROGRAM KONFERENCJI	5
GOŚCIE SPECJALNI.....	7
ABSTRAKTY	16

Komitet organizacyjny

Członkowie Komitetu Organizacyjnego Konferencji:

mgr Klaudia Pszczółkowska

Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego Konferencji

mgr Dagmara Sójka

Zaproszenie gości specjalnych

Aleksandra (Alex) Maryniak

Edycja i redakcja książki abstraktów

Julia Nowocień

Tworzenie materiałów promujących wydarzenie Konferencji w mediach społecznościowych

Patrycja Florczak

Utworzenie oprawy graficznej Konferencji, edycja i redakcja książki abstraktów

Członkowie Komitetu Naukowego Konferencji:

dr Karolina Kołodziej

Zakład Literatury XIX wieku

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Łódzkiego

(sesja: filologia, literaturoznawstwo i kulturoznawstwo)

dr Przemysław Piotr Damski

Katedra Teorii i Historii Stosunków Międzynarodowych

Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego

(sesja: filozofia, etyka i geografia społeczno-ekonomiczna)

dr hab. Tomasz Kowalczyk, prof. UŁ

Katedra Neurobiologii

Wydział Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego

(sesja: nauki biologiczne, psychologia, nauki o wychowaniu)

Program konferencji

Jak powstaje w nas DOBRO?

9.00–9.05 Otwarcie konferencji

PANEL I: filologia, literaturoznawstwo i kulturoznawstwo

9.05–9.35 **Filozofia życzliwości w opowieściach o Muminkach Tove Jansson** **prof. dr hab. Jarosław Płuciennik**

9.35–9.50 „Miej serce i patrzaj w serce” – o motywie dobra na przykładzie wybranych lektur szkolnych Patrycja Florczak

9.50–10.05 Pajęczyna sensów: o powstawaniu dobra w kulturze emblematycznej Julia Nowocień

10.05–10.20 Wszyscy jesteśmy idiotkami – jak środki stylistyczne wpływają na odbiór tekstu? Wiktoria Tatar

10.20–10.27 Przerwa

10.27–10.30 Zapowiedź następnego panelu

PANEL II: filozofia, etyka i geografia społeczno-ekonomiczna

10.30–11.00 **Skąd w nas dobro? Perspektywa badań nad szczęściem i więzią społeczną** **dr hab. Katarzyna de Lazari-Radek, prof. UŁ**

11.00–11.15 Między jednostką a porządkiem politycznym: o warunkach powstawania dobra mgr Eryk Wierzejski

11.15–11.30 Czy dobro w stosunkach międzynarodowych jest możliwe? dr Przemysław Damski

11.30–11.45 Między przestrzenią a wyobrażeniem: o współczesnych trajektoriach „dobra” mgr Dagmara Sójka

11.45–12.00 Przerwa

12.00–12.03 Zapowiedź następnego panelu

PANEL III: nauki biologiczne, psychologia, nauki o wychowaniu

12.03–12.33 **Czy mogę rozdeptać karalucha bez wyrzutów sumienia? Badania nad zmysłami owadów a nasze postawy etyczne** **dr hab. Krzysztof Pabis, prof. UŁ**

12.33–12.48 Empatia w mózgu – neurobiologiczne podstawy dobra Joanna Karwat

12.48–13.03 Normy społeczne i wychowanie – jak uczymy się altruizmu Maria Stawińska

13.03–13.18 Ja-Tutaj-Teraz współczuję Tobie-Tam-Wtedy – o językowych podstawach empatii i współczucia Aleksandra (Alex) Maryniak

13.18–14.03 Zamknięcie konferencji

Goście specjalni

prof. dr hab. Jarosław Płuciennik

*Katedra Teorii Literatury; Uniwersytet Łódzki,
Wydział Filologiczny, Instytut Kultury Współczesnej,
ul. Pomorska 171/173, 90-236 Łódź*

e-mail autora do korespondencji: jaroslaw.pluciennik@uni.lodz.pl

ORCID: [0000-0001-6984-7734](https://orcid.org/0000-0001-6984-7734)

Profesor nauk humanistycznych, kulturoznawca, literaturoznawca, kognitywista, historyk idei. Jest autorem ok. 200 publikacji w wielu językach z zakresu kulturoznawstwa, literaturoznawstwa i kognitywistyki w tym 8 autorskich indywidualnych książek i współredagowanych wielu innych tomów zbiorowych.

Był prorektorem UŁ ds. jakości i programów kształcenia w latach 2012–2016, a także pełnomocnikiem Rektora ds. Otwartych Zasobów Edukacyjnych w kadencji 2016–2020. Od wiosny 2020 do 2021 r. członek Zespołu doradczego ds. polityki klimatyczno-środowiskowej Uniwersytetu Łódzkiego.

Podczas staży zagranicznych studiował także język szwedzki i kulturę skandynawską oraz „kognitywną semantykę” (1994–1996). Doktorat pt. „Retoryka wzniósłości w dziele literackim” obronił w 1999 r. Kolokwium habilitacyjne na podstawie pracy pt. „Literackie identyfikacje i oddźwięki. Poetyka a empatia” odbyło się w 2003 r.

Do jego zainteresowań należy kognitywistyka (szczególnie, teoria figur retorycznych oraz narratologia i teoria umysłu, wielomodalny i multimedialny storytelling, twórcze pisanie, krytyczno-medialne kompetencje, produkcja kulturowa), filozofia i historia kultury (zwłaszcza porównawczo kultur skandynawskich i polskiej, kultura nordycka, kultura aktywizmu i subkultur, wolność słowa, demokracja i nowoczesność, disneyizacja i disneyfikacja), wielojęzyczność oraz ekokrytyka (np. Greta Thunberg i kulturowe konteksty jej wystąpień), jak również badania nad szkolnictwem wyższym (demokracja uniwersytecka, idea uniwersytetu), cyfrowa humanistyka (także jako metodologia) i otwarte zasoby edukacyjne.

Filozofia życzliwości w opowieściach o Muminkach Tove Jansson

Wystąpienie proponuje interpretację cyklu o Muminkach Tove Jansson jako spójnej filozofii życzliwości, rozumianej nie jako sentymentalna postawa, lecz jako etyczna praktyka otwartości wobec inności, kruchości i nieprzewidywalności świata. Analizie poddane zostaną wybrane sceny: przyjęcie Włóczykija jako wolnego outsidera, tolerancja wobec ekscentrycznej Małej Mi, gościnność wobec obcych (np. Buki), a także momenty kryzysu i katastrofy (kometa, powódź), w których wspólnota Doliny Muminków ujawnia zdolność solidarnego działania mimo lęku.

Te epizody interpretowane są jako przejawy głębszej postawy autorskiej Jansson, w której życzliwość nie oznacza eliminacji konfliktu, lecz zdolność do współistnienia z różnicą i niepewnością. Kluczowym argumentem wzmacniającym tę tezę jest materiał biograficzny i epistolograficzny: jak pokazuje najnowsza książka Tuuli Karjalainen, autorka opowieści o Muminkach przez dziesięciolecia odpowiadała na tysiące listów dzieci, traktując ich pytania o samotność, lęk i sens życia z powagą i empatią. Ta praktyka komunikacyjna ujawnia ciągłość między światem fikcji a etosem autorki.

W konsekwencji Muminki można odczytać jako laboratorium etyki codzienności, w którym życzliwość staje się formą poznania i relacji, a nie jedynie emocjonalnym odruchem. Referat wpisuje się w refleksję nad kulturowymi źródłami dobra i jego narracyjnymi reprezentacjami.

dr hab. Katarzyna de Lazari-Radek, prof. UŁ

Katedra Etyki i Estetyki; Uniwersytet Łódzki,

Wydział Filozoficzno-Historyczny,

ul. Kamińskiego 27, 90-219 Łódź

e-mail autora do korespondencji: katarzyna.delazari@uni.lodz.pl

ORCID: [0000-0002-4357-5299](https://orcid.org/0000-0002-4357-5299)

Filozofka i etyczka, absolwentka filologii angielskiej i filozofii na UŁ. Zajmuje się metaetyką, filozofią uutilitarystyczną i problemami etyki praktycznej: bioetyką, prawami zwierząt, etycznymi aspektami nowych technologii. Od lat współpracuje z prof. Peterem Singerem z Princeton University, z którym napisała dwie książki: *The Point of View of the Universe* (Oxford University Press 2014) oraz *Very Short Introduction: Utilitarianism* (Oxford University Press 2017). W tej chwili studiuje zagadnienie dobrostanu, szczęścia i przyjemności. Zrealizowała dwa granty NCN jako kierownik. W 2017 roku otrzymała grant z Yale University na badania nad szczęściem w różnych kulturach i religiach. Z wielką radością oddaje się pracy dydaktycznej. Prowadzi zajęcia na Wydziale Filozoficzno-Historycznym (filozofia), Wydziale Filologicznym (dziennikarstwo, logopedia), Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska (biologia, mikrobiologia, biotechnologia) oraz Wydziale Matematyki i Informatyki (informatyka).

Pozanaukowo interesuje się ogrodnictwem, spotem i joggingiem oraz podróżami, natomiast naukowo zainteresowania koncentrują się wokół uutilitaryzmu, hedonizmu i filozofii dobrostanu, a także współczesnej filozofii analitycznej oraz modalnej Henry Sidgwicka, Johna Stuarta Milla oraz Petera Singera.

Skąd w nas dobro? Perspektywa badań nad szczęściem i więzią społeczną

Współczesne badania ewolucyjne, neurobiologiczne i rozwojowe wskazują, że jesteśmy gatunkiem ukształtowanym przez kooperację. Eksperymenty nad spontanicznym altruizmem małych dzieci (Tomasello), neurobiologia empatii i badania nad współpracą pokazują, że dyspozycja do dzielenia się, pomagania i wzajemnego zaufania nie jest wynalazkiem kultury — była warunkiem przetrwania *Homo sapiens*. Ale ta sama presja selekcyjna wytworzyła w nas także silne podziały na „swoich” i „obcych”, podejrzliwość wobec nieznanych i gotowość do agresji międzygrupowej. Mamy więc co najmniej dwie głęboko zakorzenione dyspozycje. Obie są równie naturalne.

Która z nich w danym społeczeństwie zwycięża, nie jest dziełem natury. To dzieło instytucji, edukacji, jakości więzi rodzinnych i kultury zaufania. Dane z „World Happiness Report” — w którym Polska zajęta w 2026 roku 24. miejsce, najwyższe w swojej historii — pokazują, że kraje najszczęśliwsze nie są najbogatsze, lecz te, w których ludzie ufają sobie nawzajem i mają poczucie wsparcia oraz wolności decyzji. To kraje, w których społeczeństwa konsekwentnie wybierały, którą z naszych natur wzmacniać.

Uczelnie są w tym wyborze miejscem szczególnym. Z jednej strony uczą tego, czego ewolucja sama nie wystarcza — ostrożnego myślenia, uznania racji obcego, gotowości zmiany zdania pod wpływem dowodu. Z drugiej, są wspólnotami: codziennie ćwiczą studentów i pracowników w pewnych formach zaufania, otwartości i współpracy — albo w ich braku. Rola uczelni nie ogranicza się więc do przekazywania wiedzy; uczelnie są jednym z tych miejsc, w których społeczeństwo decyduje o sobie samym.

W wystąpieniu pokażę, dlaczego ten wybór nie dokonuje się raz na zawsze i dlaczego trzeba go nieustannie ponawiać.

dr Przemysław Piotr Damski

Katedra Teorii i Historii Stosunków Międzynarodowych,
Uniwersytet Łódzki, Wydział Studiów Międzynarodowych
i Politologicznych, ul. Składowa 43, 90-131 Łódź

e-mail autora do korespondencji: przemyslaw.damski@wsmip.uni.lodz.pl

ORCID: 0000-0001-6308-9733

Absolwent historii na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego. Po ukończeniu studiów doktorskich związał się z Wydziałem Biznesu i Stosunków Międzynarodowych Akademii Finansów i Biznesu Vistula, gdzie był m.in. zastępcą dyrektora, a następnie dyrektorem Programu Kształcenia Stosunki Międzynarodowe i odpowiadał za reformę dydaktyczną.

W dydaktyce jest zwolennikiem metod projektowych, w których wykładowca jest przewodnikiem, tutorem studenta w indywidualnym lub grupowym dochodzeniu do zaplanowanych celów. Wychodzi z założenia, że student jest współautorem zajęć jednocześnie się ucząc i nauczając pozostałych uczestników.

Zainteresowania naukowe dr. Damskiego koncentrują się wokół współczesnych i przeszłych stosunków międzynarodowych ze szczególnym uwzględnieniem Arktyki, kwestii emocji w relacjach międzypaństwowych, I wojny światowej i stosunków amerykańsko-brytyjskich. Rezultatem owych dociekań są publikacje m.in. w „Przeglądzie Zachodnim”, „Sprawach Międzynarodowych”, „Dziejach Najnowszych” czy „Historyce. Studiach Metodologicznych”, a także książka „*Najbliższe narody. Stosunki brytyjsko-amerykańskie w dobie prezydentury Theodore'a Roosevelta (1901–1909)*”.

Dotychczasowe doświadczenia prowadzą w kierunku łączenia warsztatu i metod historii międzynarodowej (tj. historii stosunków międzynarodowych) z metodologią nauk społecznych, a także czerpania z dorobku innych dziedzin i dyscyplin, takich jak neuronauka.

Ważne miejsce w jego aktywności zajmuje upowszechnianie wiedzy szerszemu gronu odbiorców. Brał udział w warszawskim Festiwalu Nauki, w popularnonaukowym panelu łódzkiego Festiwalu Fantastyki Kapitularz oraz prowadził zajęcia w Dziecięcym Uniwersytecie Ciekawej Historii-DUCH, a teksty, których jest autorem, ukazywały się w portalach Histmag, Hrabia Tytus oraz na łamach „Focus. Historia” i „Nowych Książek”.

Czy dobro w stosunkach międzynarodowych jest możliwe?

Refleksja nad stosunkami międzynarodowymi, zwłaszcza w przestrzeni publicznej, odnosi się często do pojęcia realizmu. Państwa mają kierować się racjonalnym interesem w celu uzyskania określonych korzyści. Czy oznacza to jednak, że ich motywacje nie mogą uwzględniać dobra? Co w ogóle mielibyśmy na myśli, mówiąc o dobru w aktywności na arenie międzynarodowej?

Neorealistyczna koncepcja rozwinięta przez Christophera Waltza w ogóle nie interesuje się tym zagadnieniem. Natomiast liberalne ukierunkowanie na wolność jednostki jest już temu bliższe. Początki dyscypliny Stosunków Międzynarodowych sięgają liberalno-idealistycznej potrzeby ustanowienia wieczystego pokoju oraz przekonaniu o prawie narodów do samostanowienia. Dobro jawiłoby się zatem jako coś obiektywnego.

Tymczasem paradygmaty konstruktywistyczne i krytyczne przyglądając się wartościom reprezentatywnym dla określonych kultur wskazują, iż mogą być one różnie definiowane. Tym samym rozumienie dobra będzie się różniło w zależności od kultury. To zaś podważa intersubiektywność dobra. Jeżeli zatem aktorzy międzynarodowi różnie definiują dobro, to czy może ono w ogóle zaistnieć w przestrzeni międzynarodowej?

dr hab. Krzysztof Pabis, prof. UŁ

*Katedra Zoologii Bezkręgowców i Hydrobiologii,
Uniwersytet Łódzki, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska,
ul. Stefana Banacha 12/16, 90-232 Łódź*

e-mail autora do korespondencji: krzysztof.pabis@biol.uni.lodz.pl

ORCID: [0000-0002-9625-3453](https://orcid.org/0000-0002-9625-3453)

Aktywny uczestnik wypraw naukowych, między innymi w regionie Półwyspu Antarktycznego oraz na wody Birmy. Od 2017 jest profesorem Uniwersytetu Łódzkiego.

W 2015 roku habilitował się w dziedzinie nauk biologicznych, podejmując tematykę rozmieszczenia i różnorodności makrozoobentosu w gradiencie zaburzeń glacialnych antarktycznego fiordu. W latach 2002-2016 pełnił funkcję sekretarza Łódzkiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, od 2014 jest delegatem Uniwersytetu Łódzkiego do Rady Polskiego Konsorcjum Polarnego. Do niedawna redaktor czasopisma „Polish Polar Research”, od 2023: członek rady redakcyjnej czasopisma „Frontiers in Marine Science”, członek Komitetu Badań Polarnych PAN.

Z zamiłowania jest popularyzatorem nauki, autorem lub współautorem kilkudziesięciu artykułów popularnonaukowych (między innymi w czasopismach „Kosmos”, „Wszechświat” i „Focus”) oraz 11 książek edukacyjnych skierowanych do dzieci oraz dorosłych czytelników. Należą do nich między innymi: [Dlaczego motyl zjada muchę](#) (2018), [Gąsienice w czekoladzie](#) (2018), [Owadziarium czyli geniusz owadów](#) (2020), [Prywatne życie mrówek](#) (2020) oraz [Krzysztof Pabis opowiada o owadach świata](#) (2022).

Lokalny patriotyzm stał się impulsem do przygotowania atlasu [Motyle dzienne Łodzi](#) (2018), który w zamierzeniu ma zachęcać mieszkańców miasta do przyrodniczych obserwacji. Ciekawią go także techniki autoprezentacji oraz edukacja nastawiona na dialog, dyskusję, otwartość i swobodną wymianę myśli. W czasie wolnym oddaje się książkoholizmowi i muzykomanii.

Czy mogę rozdeptać karalucha bez wyrzutów sumienia? Badania nad zmysłami owadów a nasze postawy etyczne

W pierwszej części amerykańskiego filmu „Faceci w czerni” jeden z bohaterów rozdeptuje krocącego po podłodze karalucha, czym wzbudza sprzeciw i gniew wielkiego robala, który przybył na Ziemię z kosmosu. Większość osób śmieje się podczas tego momentu filmu. Nie myślimy przecież o owadach jako zwierzętach mogących odczuwać ból. Ten ostatni kojarzy się nam ze ssakami, ptakami oraz innymi kręgowcami. Jednak naukowcy od lat zadawali sobie jedno bardzo proste pytanie. Czy robak może cierpieć, podobnie jak my cierpimy, kiedy uderzymy się w nogę albo gdy skaleczymy się w palec?

Odpowiedź na to proste pytanie zmienia bardzo wiele w naszym postrzeganiu świata, wprowadzając rozróżnienie na dobro i zło do miejsca, które dotychczas rzadko postrzegaliśmy w podobnych kategoriach. Bo jeśli mucha lub karaczan cierpią, to może nie powinniśmy na nie podnosić ręki? A już na pewno nie wypada nam rozdeptać karalucha, który właśnie przechadza się po naszym domowym salonie.

Problem ten warto rozpatrywać na tle szerszej wiedzy na temat odbioru wrażeń zmysłowych przez drobne bezkręgowce. Jednocześnie pokazuje, jak wiele zmian z zakresu etyki mogą przynieść badania dotyczące zupełnie innych dziedzin wiedzy.

ABSTRAKTY

„Miej serce i patrzaj w serce” – o motywie dobra na przykładzie wybranych lektur szkolnych

Patrycja Florczak¹

¹ *Uniwersytet Łódzki, Wydział Filologiczny, Instytut Filologii Polskiej i Logopedii, ul. Pomorska 171/173, 90-236 Łódź*

e-mail autora do korespondencji: UL0274309@edu.uni.lodz.pl

Motyw dobra stanowi nieodłączny element literatury, obecny niemal w każdym dziele literackim. Przez wieki pisarze zgłębiali tę tematykę, pokazując ją za pośrednictwem wydarzeń, postaw bohaterów i ich wyborów. Sposób ujęcia tego motywu zmienia się w zależności od epoki, w której utwór był tworzony. Przy czym należy również pamiętać, że ostateczny kształt nadawała mu intencja autora i jego pomysł na kreację literacką.

W swoim wystąpieniu zamierzam przybliżyć słuchaczom, czym są „dobre” postawy bohaterów literackich oraz co ich motywuje do czynienia dobra. Jednocześnie postaram się udzielić odpowiedzi na pytania: Kogo właściwie można nazwać dobrym bohaterem? Czy bohater „pozytywny” jest równocześnie bohaterem „dobrym”? Czy w lekturach szkolnych obecni są bohaterowie całkowicie dobrzy, wręcz nieskazitelni? Jakie działania bohaterów można uznać za godne pochwały? Czy omawiane postawy są nadal aktualne, a wzorce przedstawione w lekturach uniwersalne?

Celem referatu jest ukazanie motywu dobra na przykładzie wybranych lektur szkolnych z zakresu podstawowego. Uwaga poświęcona zostanie kluczowym wątkom, bohaterom oraz wydarzeniom, których charakterystyka pozwoli na głębsze zrozumienie i zdefiniowanie pojęcia dobra w kontekście literackim.

Pajęczyna sensów: o powstawaniu dobra w kulturze emblematycznej

Julia Nowocień¹

¹ *Uniwersytet Łódzki, Wydział Filologiczny, Instytut Romanistyki, ul. Gabriela Narutowicza 68, 90-136 Łódź*

e-mail autora do korespondencji: julia.nowocien@edu.uni.lodz.pl

ORCID: [0009-0005-3894-4802](https://orcid.org/0009-0005-3894-4802)

Referat podejmuje refleksję nad pytaniem, w jaki sposób powstaje dobro w człowieku, odwołując się do wyobraźni symbolicznej kultury emblematycznej wczesnej nowożytności. Punktem wyjścia jest pająk, motyw pozornie niejednoznaczny i budzący ambiwalentne skojarzenia, który w tej tradycji zostaje włączony w gęstą sieć znaczeń moralnych i poznawczych.

Analiza koncentruje się na tym, w jaki sposób symbole ukazują dobro nie jako wartość daną, lecz jako proces kształtujący się w człowieku. W tym ujęciu szczególne znaczenie zyskuje napięcie między przeciwstawnymi możliwościami interpretacyjnymi: to, co może prowadzić zarówno ku temu, co budujące, jak i ku temu, co destrukcyjne. Istotnym kontekstem dla tej refleksji jest materiał ikonograficzny zaczerpnięty z praktyki drukarskiej XVII wieku. W obrębie sygnetów oficyn pojawia się motyw pająka, figura na pozór marginalna, a zarazem głęboko zakorzeniona w tradycji antycznej i humanistycznej. W dalszej części wystąpienia motyw ten zostanie poddany analizie w oparciu o nowożytne kompendia symboliczne oraz zbiory emblematów, w szczególności dzieła autorów, takich jak Hadrianus Junius, Guillaume de la Perrière, Pierre Coustau, Gabriel Rollenhagen oraz Antoine Schouten.

Szczególne uwaga zostanie poświęcona relacjom między obrazem, mottem i częścią interpretacyjną, które wspólnie konstytuują wielowarstwową strukturę sensu.

Celem wystąpienia jest ukazanie, że dobro nie jest w kulturze emblematycznej czymś gotowym ani trwałym, lecz powstaje w procesie interpretacji i działania. Sens nie jest narzucony z góry. Kształtuje się poprzez aktywne uczestnictwo człowieka w świecie znaków, co można rozumieć jako dynamiczną „nić”, która wyłania się z wyborów, sposobu rozumienia oraz odpowiedzialności za własne działania.

Wszyscy jesteśmy idiotkami – jak środki stylistyczne wpływają na odbiór tekstu?

Wiktoria Tatar¹

¹ *Uniwersytet Łódzki, Wydział Filologiczny, Instytut Filologii Polskiej i Logopedii, ul. Gabriela Narutowicza 68, 90-136 Łódź*

e-mail autora do korespondencji: Ul0274293@edu.uni.lodz.pl

ORCID: [0009-0002-8149-100X](https://orcid.org/0009-0002-8149-100X)

Referat podejmuje refleksję nad pytaniem, w jaki sposób powstaje dobro w człowieku, odwołując się do wyobraźni symbolicznej kultury emblematycznej wczesnej nowożytności. Punktem wyjścia jest pająk, motyw pozornie niejednoznaczny i budzący ambiwalentne skojarzenia, który w tej tradycji zostaje włączony w gęstą sieć znaczeń moralnych i poznawczych.

Analiza koncentruje się na tym, w jaki sposób symbole ukazują dobro nie jako wartość daną, lecz jako proces kształtujący się w człowieku. W tym ujęciu szczególne znaczenie zyskuje napięcie między przeciwstawnymi możliwościami interpretacyjnymi: to, co może prowadzić zarówno ku temu, co budujące, jak i ku temu, co destrukcyjne. Istotnym kontekstem dla tej refleksji jest materiał ikonograficzny zaczerpnięty z praktyki drukarskiej XVII wieku. W obrębie sygnatów oficyn pojawia się motyw pająka, figura na pozór marginalna, a zarazem głęboko zakorzeniona w tradycji antycznej i humanistycznej. W dalszej części wystąpienia motyw ten zostanie poddany analizie w oparciu o nowożytne kompendia symboliczne oraz zbiory emblematów, w szczególności dzieła autorów, takich jak Hadrianus Junius, Guillaume de la Perrière, Pierre Coustau, Gabriel Rollenhagen oraz Antoine Schouten.

Szczególne uwagi zostaną poświęcone relacjom między obrazem, mottem i częścią interpretacyjną, które wspólnie konstytuują wielowarstwową strukturę sensu.

Celem wystąpienia jest ukazanie, że dobro nie jest w kulturze emblematycznej czymś gotowym ani trwałym, lecz powstaje w procesie interpretacji i działania. Sens nie jest narzucony z góry. Kształtuje się poprzez aktywne uczestnictwo człowieka w świecie znaków, co można rozumieć jako dynamiczną „nić”, która wyłania się z wyborów, sposobu rozumienia oraz odpowiedzialności za własne działania.

Między jednostką a porządkiem politycznym: o warunkach powstawania dobra

mgr Eryk Wierzejski¹

¹ *Uniwersytet Łódzki, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego,
ul. Składowa 43, 90-127 Łódź*

e-mail autora do korespondencji: eryk.wierzejski@edu.uni.lodz.pl

ORCID: [0009-0000-6795-0914](https://orcid.org/0009-0000-6795-0914)

Dobro jest jednym z najbardziej podstawowych pojęć porządku społecznego i politycznego, obecnym w refleksji nad wspólnotą od jej zarania. Najczęściej jednak ujmowane jest ono w kategoriach moralnych jako cecha jednostki lub jej wewnętrzna dyspozycja do działania zgodnie z normami etycznymi. Wystąpienie proponuje inne spojrzenie, w którym dobro nie jest wyłącznie właściwością jednostki, lecz powstaje w relacji między jednostką a porządkiem społecznym, a w szczególności politycznym. Perspektywa ta rozwijana jest poprzez reinterpretację teorii sprawiedliwości Johna Rawlsa.

Kluczowa dla tej analizy koncepcja „zastony niewiedzy” zostaje potraktowana nie tylko jako narzędzie projektowania sprawiedliwego ładu społecznego, lecz również jako model opisujący mechanizm, dzięki któremu jednostka jest zdolna wyjść poza własny interes i uwzględnić perspektywę innych. Zdolność ta nie jest dana w sposób naturalny ani nie powstaje w izolacji od kontekstu społecznego. Kształtuje się w procesach socjalizacji, w ramach instytucji politycznych oraz poprzez doświadczenia życia zbiorowego, które mogą zarówno sprzyjać rozwijaniu perspektywicznego myślenia, jak i je ograniczać.

W rezultacie dobro zostaje ujęte jako efekt relacji między jednostką a porządkiem politycznym, który współtworzy warunki jego powstawania. Nie jest ono zatem wyłącznie wewnętrzną dyspozycją moralną, lecz zdolnością rozwijaną w określonych strukturach społecznych i instytucjonalnych.

Między przestrzenią a wyobrażeniem: o współczesnych trajektoriach „dobra”

mgr Dagmara Sójka^{1,2}

¹ Szkoła Doktorska Nauk Społecznych UŁ, ul. Matejki 21/23, 90-237 Łódź

² Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych, ul. Kopcińskiego 31, 90-142 Łódź

e-mail autora do korespondencji: dagmara.sojka@geo.uni.lodz.pl

ORCID: [0009-0005-1393-4915](https://orcid.org/0009-0005-1393-4915)

Wystąpienie stanowi refleksję nad tym, jak rozumiemy „dobro” we współczesnym świecie i jak o nim mówimy. Z perspektywy geografii społeczno-ekonomicznej autorka przygląda się temu, jak wyobrażenia dobrego życia łączą się z praktykami przemieszczania się i funkcjonowania w przestrzeni fizycznej, społecznej czy wirtualnej. Zwraca uwagę na to, że dobro nie jest czymś oczywistym ani stałym, lecz zmienia się w zależności od kontekstu społecznego i konkretnego miejsca.

Szczególne uwaga poświęcona została turystyce, która znajduje się na styku doświadczeń indywidualnych i zbiorowych. Podróżowanie można tu rozumieć nie tylko jako przemieszczanie się, lecz także jako sposób budowania znaczeń oraz wyobrażeń o tym, czym jest dobre życie i jak powinno wyglądać.

W tym kontekście zarysowany zostaje także szerszy wymiar publiczny i polityczny, w którym różne narracje dotyczące dobrostanu mogą być wykorzystywane do budowania poparcia społecznego oraz kształtowania wyobrażeń o wspólnych celach i wartościach.

Referat zaprasza do zastanowienia się nad tym, jak „dobro” i dobrostan są tworzone, komunikowane i zmieniane w różnych wymiarach przestrzeni.

Empatia w mózgu-neurobiologiczne podstawy dobra

Joanna Karwat¹

¹ Uniwersytet Łódzki, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, ul. Pilarskiego 14/16, 90-231 Łódź

e-mail autora do korespondencji: UL0305112@edu.uni.lodz.pl

Empatia jest niezwykle szerokim pojęciem, nad którym pochylają się różne dziedziny nauki, od filozofii, aż po psychologię czy neurobiologię. Według podstawowej definicji możemy nazwać nią zdolność współodczuwania stanów psychicznych innych osób (empatia emocjonalna) oraz przyjęcia czyjejs perspektywy (empatia poznawcza).

W kontekście biologicznym nie można określić jednego obszaru mózgu odpowiedzialnego za te umiejętności, wiadomo jednak, że fundamentalną odgrywa układ limbiczny. W jego skład wchodzi wiele struktur mózgu, ale do najważniejszych zaliczamy m.in. hipokamp, ciało migdałowate, płat brzoźny czy podwzgórze. Układ limbiczny umożliwia interpretację cudzych emocji, a co za tym dalej idzie-odczuwanie ich.

Zachowania związane z empatią nie ograniczają się jedynie do ludzi, ale są również obserwowane u zwierząt. Podczas badań nad aktywnością mózgu u makaków odkryto, że pewne jego obszary reagowały niemal w identyczny sposób zarówno podczas wykonywania konkretnej czynności, przykładowo: spożywania pożywienia, jak i przy obserwacji innego osobnika wykonującego tę samą czynność. Zaobserwowane zjawisko było możliwe dzięki neuronom lustrzanym. Skupiska tych komórek są aktywowane przez układ limbiczny mózgu pozwalając na symulację przeżyć i odczuć innych przedstawicieli tego samego gatunku. System neuronów lustrzanych (MNS) odgrywa więc kluczową rolę dla funkcji poznawczych oraz nabywania umiejętności społecznych, a nawet procesu uczenia się. W związku z powyższym pojawiły się teorie dotyczące wpływu systemu tych komórek nerwowych na zaburzenia poznania społecznego.

Badania sugerują, że wczesne zaburzenia rozwoju MNS mogą prowadzić do deficytów rozwojowych, których wynikiem są specyficzne zmiany w zachowaniu obserwowane u pacjentów w spektrum autyzmu.

Normy społeczne i wychowanie-jak uczy się altruizmu

Maria Stawińska¹

¹ *Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk o Wychowaniu, Instytut Psychologii, Aleja Rodziny Scheiblerów 2, 90-128 Łódź*

e-mail autora do korespondencji: maria.stawinska@edu.uni.lodz.pl

Altruizm jest zróżnicowanym konstruktem psychologicznym określanym jako postawa prospołeczna charakteryzująca się aktywnym działaniem na rzecz innych. Specjaliści wyróżniają trzy typy altruizmu w zależności od motywacji jednostki: egocentrycznej, empatycznej i normatywnej. Nie określa się jednej, wiodącej koncepcji kształtowania się altruizmu, aczkolwiek wiadomo, że oprócz wrodzonych mechanizmów podlega on intensywnym procesom socjalizacji i wychowania.

Empatia jest siłą napędową dla aktów altruizmu, a tym samym sprzyja zachowaniom prospołecznym, dzięki którym szerzymy dobro bezinteresownie, kierując się współczuciem i chęcią ulżenia potrzebującym w doświadczanym przez nich cierpieniu. Podstawą empatii jest doświadczenie bliskiej i bezpiecznej więzi z opiekunem, dzięki której nasz rozwój emocjonalny zachodzi prawidłowo, także na poziomie neuronalnym. W dzieciństwie poprzez modelowanie, identyfikację i interioryzację zachodzi proces społecznego uczenia się. Dorośli kształtują u dzieci zasady altruistycznego postępowania, stosując określone metody wychowawcze obejmujące m.in. indukcyjną technikę dyscyplinowania, odgrywanie scenek i przyjmowanie ról, przeprowadzanie dyskusji obejmujących kwestie moralne oraz uświadamianie wartości. Najszerszym intencjom towarzyszy empatyczna wrażliwość i uważność na drugiego człowieka, aczkolwiek nierzadko egoistyczne podejście, skoncentrowane na osobistych korzyściach, dominuje w społecznościach. W miarę dojrzewania zachowania altruistyczne można wzmacniać, rozwijając umiejętności interpersonalne, takie jak uważność, aktywne słuchanie, odzwierciedlanie uczuć i komunikację.

Niewątpliwie kultura, w której dorastamy, wyznacza funkcjonowanie jednostek i określa normy społeczne, poprzez które uczy się, kiedy i komu należy pomagać, pielęgnując swoją moralność spójną z wyznawanymi wartościami i przekonaniami. Kształtuje się również postawa wobec Ja i Inni, odrębna w społecznościach indywidualistycznych

i kolektywistycznych. Środowisko, w jakim przebywamy, silnie na nas oddziałuje, a badania pokazują, że sam klimat szacunku, akceptacji i ciepła skłania jednostkę do podobnego podejścia.

Ja-Tutaj-Teraz współczuję Tobie-Tam-Wtedy – o językowych podstawach empatii i współczucia

Aleksandra (Alex) Maryniak¹

¹ *Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk o Wychowaniu, Instytut Psychologii, Aleja Rodziny Scheiblerów 2, 90-128 Łódź*

e-mail autora do korespondencji: aleksandra.maryniak@edu.uni.lodz.pl

ORCID: [0009-0006-7182-8245](https://orcid.org/0009-0006-7182-8245)

Teoria Ram Relacyjnych (RFT) to ujęcie teoretyczne stojące u podstaw nurtów terapii takich jak Process-Based Behavior Therapy (PBBT[®]) oraz Acceptance and Commitment (ACT). Ramowanie relacyjne, będące fundamentem założeń charakterystycznych dla RFT, oznacza zdolność do tworzenia arbitralnych relacji między bodźcami, słowami lub symbolami, nawet jeśli nie wynikają one z ich fizycznych właściwości. Proces relacyjnego ramowania (ang. Relational Framing) stanowi trzon złożonego zachowania i języka wśród ludzi, a jego efektem są liczne ramy relacyjne. Chociaż RFT zakłada istnienie ram relacyjnych jako takich, nie definiuje ani nie wymaga istnienia konkretnych ram, ze względu na ich wysoko kontekstualny i relatywny charakter oraz zmienność.

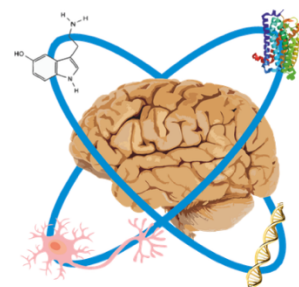
Jeden z rodzajów ram relacyjnych, ramy deiktyczne okazuje się wykazywać istotny związek nie tylko z cierpieniem, ale również empatią. Ramy obejmują relacje osobowe (ja–ty), przestrzenne (tutaj-tam) oraz czasowe (teraz-wtedy). Umożliwiają one nie tylko na zdobycie pogłębionego rozumienia własnych emocji, ale również zrozumienia emocji innych. Dzięki zdolności odnoszenia własnego doświadczenia (ja-tutaj-teraz) do doświadczenia innych (ty-tam-wtedy) osoba jest w stanie domyślić się jego doświadczenia oraz udzielić wymaganego wsparcia.

Wystąpienie dotyczyć będzie nie tylko mechanizmów prowadzących do wykształcenia empatii, ale również możliwego zastosowania tych właściwości do promowania dobrostanu na poziomie jednostki. Praca jest próbą kontekstualnego ujęcia literatury przedmiotu oraz prezentacji zastosowań praktycznych wynikających z wypracowanej empirycznie teorii stanowiącej oparcie dla praktyki klinicznej.

Dziękujemy, że byliście z nami!

Międzywydziałowe Koło Naukowe
Popularyzatorów Nauki

Studenckie Koło Naukowe
MÓZGOMANIACY